

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060212

DOM
2024-04-08
Stockholm

Mål nr
P 6367-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-04-28 i mål nr P 621-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslövs kommun

Motpart

S.J.,

SAKEN

Byggsanktionsavgift avseende fastigheten X i Eslövs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslövs kommuns beslut

den 28 september 2022, § 150, att påföra S.J. byggsanktionsavgift om 23 628 kr.

Dok.Id 2040303

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslövs kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens beslut om byggsanktionsavgift.

S.J. har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom. Om Mark- och miljööverdomstolen anser att byggsanktionsavgift ska tas ut har han yrkat att avgiften ska sättas ned.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har i Mark- och miljööverdomstolen anfört i huvudsak följande. I startbeskedet finns en upplysning med lydelsen att byggnadsverket inte får tas i bruk i de delar som omfattas av startbeskedet förrän byggnadsnämnden har gett ett slutbesked, om nämnden inte beslutar annat. Det saknas beslut i ärendet att byggnadsverket får tas i bruk trots avsaknad av slutbesked. Det saknas även tjänsteanteckningar eller protokollsanteckningar som talar för att handläggaren i ärendet ska ha uttalat att byggnadsverket får tas i anspråk utan slutbesked. Handläggaren har i skriftväxling med bygglovschefen förnekat påståendet att han inte skulle ha sagt något om sängarna som fanns i byggnaden som användes av bland andra S.J. för övernattning. Mark- och miljödomstolen har inte haft tillgång till denna skriftväxling.

S.J. har i Mark- och miljööverdomstolen anfört i huvudsak följande. Han byggde huset själv med hjälp av sin familj. Det var enda anledningen till att de var vid huset. De byggde sängar för att sova inomhus och när de tog en paus åt de i huset. Det fanns ingen soffa, tv, skåp eller något annat som vanligtvis finns i ett hus. Den kontrollansvarige sa att det var i sin ordning. I maj 2021 fick han e-post från kommunen med en varning om att det han gjorde kunde vara olagligt. Den 3 juni 2021 gjorde handläggaren en byggnadskontroll och sa att allt var i sin ordning. Kommunen gjorde flera inspektioner på plats och ingen framförde att han gjorde något fel. Han har inte agerat med flit utan gjort allt efter bästa förmåga och följt alla regler kommunen gett honom från början.

UTREDNINGEN

Nämnden har i Mark- och miljööverdomstolen gett in startbeskedet för byggnationen och en skriftväxling mellan bygglovschefen och aktuell handläggare i ärendet.

S.J. har gett in ett skriftligt intyg från S.N., av vilket bland annat framgår att kommunen gjorde åtminstone två inspektioner. Inspektionerna omfattade samtliga rum, inklusive de där de provisoriska sängarna stod och mat förvarades. Vid båda tillfällena uppgav representanten för kommunen att inga fler tillstånd behövdes och att han var nöjd med hur arbetet fortskred.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Rättsliga utgångspunkter

En sanktionsavgift har straffrättslig karaktär och allmänna straffrättsliga principer blir gällande i fråga om vem som har bevisbördan för att en överträdelse har ägt rum. Detta innebär att det är tillsynsmyndighetens sak att bemöta och, där det är möjligt, motbevisa varje invändning som verksamhetsutövaren reser i syfte att undgå ansvar. Bevisbördan för samtliga omständigheter som ligger till grund för beslutet om byggsanktionsavgift vilar alltså på tillsynsmyndigheten; såväl att överträdelsen verkligen har ägt rum som att överträdelsen kan träffas av byggsanktionsavgift. (Se rättsfallet MÖD 2015:34).

Ett felaktigt besked från en myndighet som framkallat den gärning eller passivitet som föranlett sanktionsavgiften kan utgöra grund för att inte ta ut avgiften (se A. m.fl. Plan- och bygglagen, JUNO Version 12, kommentaren till 11 kap. 53 §, samt Mark- och miljööverdomstolens dom den 22 juli 2020 i mål nr M 4663-20).

Bedömningen i målet

Av utredningen i målet framgår att slutbesked inte utfärdats för den aktuella byggnaden. Vidare framgår, bland annat av S.J:s. egna uppgifter, att byggnaden har försetts med visst möblemang och att såväl S.J. som andra personer har övernattat med mera i byggnaden. Mark- och miljööverdomstolen anser

därför att hela byggnaden har tagits i bruk i strid mot förbudet i 10 kap. 4 § plan- och bygglagen (2020:900).

S.J. har invänt att han har fått tillstånd av nämnden för den aktuella användningen av byggnaden. Utredningen ger dock inte stöd för att nämnden har lämnat något besked med sådan innebörd innan byggnaden togs i bruk. S.J. har således tagit byggnaden i bruk utan att detta har föregåtts av ett tillåtande besked från kommunen. Vad S.J. har anfört angående handläggarens agerande efter det att byggnaden togs i bruk innebär inte hinder mot att ta ut byggsanktionsavgift. Nämnden har alltså haft fog för sitt beslut att ta ut en byggsanktionsavgift.

S.J. har inte ifrågasatt beräkningen av byggsanktionsavgiften. Vad han anfört utgör inte skäl för att sätta ned avgiften. Mark- och miljödomstolens dom ska därmed ändras och nämndens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsråden Lars Olsson och Catharina Adlercreutz samt adjungerade ledamoten Erik Sjöstedt, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Martin Linder.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-04-28
meddelad i
Växjö

Mål nr P 621-23

PARTER

Klagande
S.J.

Motpart
Eslövs kommun, Miljö- och Samhällsbyggnadsnämnden

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut 2023-01-12 i ärende nr 403-39033-2022, se bilaga 1 (sidan 4 här utelämnad)

SAKEN

Byggsanktionsavgift, fastigheten X, Eslövs kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen bifaller överklagandet och undanröjer Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslöv kommuns beslut den 28 september 2022 (§ 150) att utta byggsanktionsavgift om 23 628 kronor av S.J..

BAKGRUND

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslöv kommun beslutade den 28 september 2022 att utta byggsanktionsavgift på 23 628 kronor från S.J. för att ha tagit ett byggnadsverk på fastigheten X i bruk innan ett slutbe-sked utfärdats. S.J. överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) som den 12 januari 2023 beslutade att avslå överklagandet. S.J. har nu överklagat länsstyrelsens beslut.

YRKANDEN M.M.

S.J. (klagande) har yrkat att byggsanktionsavgiften i första hand ska upphävas och i andra hand ska sättas ned till minsta möjliga belopp. Till stöd för sina yrkanden har han i huvudsak anfört följande.

Beslutet är inte berättigat. En kommuntjänsteman tittade på omständigheterna och svarade på direkt fråga om klagande kunde sova i huset endast i syfte att arbeta där under dagen, att detta var ett acceptabelt beteende. Klagande tolkade detta som ett samtycke. Det blev först ett problem när en ny kommuntjänsteman tog över ärendet och hade en annan åsikt.

Det föreligger en intressekonflikt och det är samma tjänsteman som nekar slutbe-sked för byggnaden som också beslutar om avgifter för olovlig användning av huset. Med tanke på alla omständigheter utkrävdes maximala avgifter varje gång för direkt betalning. Om beslutet inte kan hävas, vädjar klagande om att det åtminstone ska beaktas att han gjort allt i enlighet med diskussion med den första kommun-tjänstemannen.

Till styrkande av påståendena har klagande åberopat en skriftlig utsaga från S.N.. Det framgår av denna att S.N. uppger att hon var närvarande när kommunens handläggare A.O. besökte fastigheten för att inspektera huset. Ena gången var 2017, efter att husets externa struktur var färdigt. Hon minns inte det exakta datumet, men hon var där när alla rum i huset inspekterades, även de rum där de tillfälliga sängarna fanns.

Det andra besöket var den 3 juni 2021 på eftermiddagen. Det var likadant då, alla rum i huset, även de där man tog raster och därför förvarade mat, samt rummen med tillfälliga sängar. Vid båda tillfällena frågade S.J. särskilt om allt var i sin ordning eller om andra dokument och/eller tillstånd krävdes. Vid båda tillfällena sa representanten från Eslövs kommun att inga andra tillstånd krävdes och att han var tillfredsställd med hur arbetet utfördes.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslövs kommun (nämnden) har yrkat att överklagandet ska avslås. Till stöd för sitt yrkande har nämnden i huvudsak anfört att de synpunkter som klagande riktat uppmärksamhet på inte föranleder någon annan bedömning i ärendet.

UTREDNING HOS NÄMNDEN

Kontrollansvarig, tillika ombud i ärende om nekat slutbesked, C.H. har den 14 februari 2022 i överklagande till nämnden anfört bland annat följande. Nämnden gjorde ett platsbesök den 5 juni 2021. Vid besöket meddelade man inte att det var olagligt att övernatta i byggnaden i samband med arbetsplatsbesöken.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det inte har framkommit att det varit fråga om jäv hos förvaltningens tjänstemän.

Mark- och miljödomstolen noterar att det inte framgår direkt av lagtext vad ett ibrukttagande av byggnad innebär. Det framgår av praxis att inflyttning av lös egendom som har samband med byggnadens iordningsställande, det vill säga att skapa förutsättningar för att använda byggnaden som bostad, kan vara en indikation på att man tagit byggnaden i bruk, se Mark- och miljööverdomstolens avgöranden 2021:25 och 2021:32.

En byggsanktionsavgift har en straffrättslig karaktär och allmänna straffrättsliga principer bör därför gälla i fråga om vem som har bevisbördan för att en överträdelse har ägt rum (se bl.a. rättsfallet MÖD 2015:34). Detta innebär att det är tillsynsmyndighetens sak att bemöta och där det är möjligt motbevisa de invändningar som verksamhetsutövaren framför i syfte att undgå ansvar. I fråga om beviskravet har Mark- och miljööverdomstolen i flera avgöranden angett att tillsynsmyndigheten ska visa att det har funnits förutsättningar att besluta om sanktionsavgift (se bl.a. rättsfallet MÖD 2003:34). Ett felaktigt besked från en myndighet som framkallat den gärning eller passivitet som föranlett sanktionsavgiften kan utgöra grund för att inte ta ut avgiften, se till exempel Mark- och miljööverdomstolens dom den 22 juli 2020 i mål M 4663-20 och den 13 januari 2023 i mål M 2243-22.

Klagande har nu anfört att han vid flera tillfällen fått besked från förvaltningens handläggare att tillfälliga övernattningar varit godtagbart. Han har vidare åberopat en skriftlig vittnesutsaga till stöd för detta. Därtill finns uppgiften från kontrollansvarige C.H. om vad företrädare för förvaltningen uppgett vid besök på fastigheten. Nämnden har inte bemött eller motbevisat dessa uppgifter. Mark- och miljödomstolen bedömer därför att nämnden inte har visat att det funnits fog för att ta ut byggsanktionsavgift. Överklagandet ska därför bifallas och nämndens beslut undanröjas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 19 maj 2023.

Urban Lund

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tekniska rådet Erik Almquist. Föredragande har varit beredningsjuristen Johanna Kärrman.